

บทที่ 2

วรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองโลก ได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารวารสารต่าง ๆ และได้รวบรวมประเด็นสำคัญนำมาเสนอต่อไปนี้

1. แนวคิดนำไปสู่ลักษณะความเป็นพลเมืองโลก
2. ความหมายของโลกศึกษา
3. ความคิดรวบยอดของโลกศึกษา
4. จุดประสงค์ของโลกศึกษา
5. โลกศึกษากับลักษณะความเป็นพลเมืองโลก
6. การสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกในวิชาสังคมศึกษา

แนวคิดที่นำไปสู่ลักษณะความเป็นพลเมืองโลก

ในโลกปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไปในทางที่ต้องร่วมมือกันและพึ่งพาอาศัยกัน เนื่องจาก ประการแรก ประเทศทั้งหลายมีความคิดว่าการแก้ปัญหาไม่อาจจะสำเร็จลุล่วงไปได้ ถ้าไม่มีการร่วมมือกันระหว่างประเทศ จากความคิดดังกล่าวจึงทำให้ประเทศต่าง ๆ หันหน้ามาร่วมกันแก้ปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ และประการที่สอง การขาดทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศนั้น เป็นปัจจัยทำให้ประเทศต้องหันหน้าเข้าหากัน การมีทรัพยากรไม่เพียงพอไม่ว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านอุตสาหกรรม หรือในด้านการศึกษาทุนหรือวัตถุดิบก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ซึ่งไม่สามารถจะแก้ไขได้ ถ้าหากไม่มีการร่วมมือกัน ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ มีการร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกันทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เช่น ประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (European Coal and Steel Community) องค์การอาหารและการเกษตร (Food and Agricultural Organization) เป็นต้น

การที่ประเทศใดจะเข้าร่วมมือกับประเทศอื่นในการแก้ปัญหา เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับผู้ตัดสินใจของประเทศนั้นที่จะพิจารณาว่าเป็นปัญหาที่สมควรจะร่วมมือด้วยหรือไม่ ซึ่งในบางครั้งการตัดสินใจนั้นอาจจะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มผลประโยชน์ภายในประเทศ เช่น พวกข้าราชการ กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมืองและประชาชน (ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ 2522 : 155) ดังนั้นประชาชนซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ไม่มียุทธศาสตร์ที่จะมีส่วนผลักดันผู้ตัดสินใจของประเทศในการเข้าร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ต้องเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงของโลก และเข้าใจว่ามนุษย์ในทุกแห่งในโลกต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม และต่อโลก โลกจะดีหรือเลวอยู่ที่การกระทำของมนุษย์ และมนุษย์ก็ไม่อาจอยู่คนเดียวได้ การกระทำของแต่ละบุคคลในแต่ละอย่างจึงส่งผลกระทบต่อผู้อื่นด้วย ด้วยเหตุนี้เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือและการพึ่งพาอาศัยกันในโลก ประชาชนในแต่ละประเทศจึงต้องมีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดีของประเทศ และขยายไปสู่ความเป็นพลเมืองของโลกด้วย ดังนั้นการศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เข้าใจในการอยู่ร่วมกันของทุกคนในโลก

จุดมุ่งหมายประการสำคัญของการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาของประเทศใดก็ตาม คือ การสร้างความเป็นพลเมืองดีให้กับเยาวชนของชาติ ในอันที่จะดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งต่อส่วนตนและส่วนรวม แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีนี้ปรากฏชัดเจนในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่แนวความคิดการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีดังกล่าวได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาค่อมา นักการศึกษาหลายท่าน โดยเฉพาะชาวอเมริกัน เช่น ลี แอนเดอร์สัน (Lee Anderson) เอ็นจิน เอ็ม กิลเลียม (Engene M. Gillium) จอห์น เจ. โคแกน (John J. Cogan) ริชาร์ด เรมี (Richard Remy) และ วิลลาร์ด เอ็ม คีนีย์ (Willard M. Kniep) เริ่มมีการเคลื่อนไหวและเสนอแนวคิดใหม่่ว่า การเป็นพลเมืองดีของประเทศที่ตนอาศัยอยู่นี้จะเพียงพอหรือไม่ การเป็นพลเมืองดีจำกัดเฉพาะความเป็นพลเมืองดีในประเทศเท่านั้น นักการศึกษาจึงเสนอทัศนะใหม่ที่ว่า ความเป็นพลเมืองควรขยายขอบเขตไปถึงการเป็นพลเมืองดีของโลกด้วย

จอห์น เจ. โคแกน (John J. Cogan อ้างใน สิทธิธรรม ศรีพหล, 2530 : 2) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีว่าควรขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวางจากอดีตที่ผ่านมา เรามองว่าประเทศต่าง ๆ อยู่อย่างอิสระไม่พึ่งพาอาศัยกัน โดยเฉพาะทัศนะ

ของคนอเมริกันที่มองว่า ชาติคนคือศูนย์กลางของโลก แต่ทัศนะของคนอเมริกันดังกล่าวเริ่มหันเหและเปลี่ยนแปลง เมื่อตระหนักว่าแม้จะเป็นชาติใหญ่แต่ก็อาจอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้อีกต่อไป เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในที่ใดที่หนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อเกือบทุกประเทศในโลก ไม่ว่าจะ เป็นประเทศใหญ่หรือประเทศเล็กก็ตาม โคเคนสรุปว่า การเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีจึงไม่อาจดำเนินการตามแนวความคิดเดิมได้อีกต่อไป แต่การเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีจำเป็นต้องขยายขอบเขตไปสู่ความเป็นพลเมืองดีของโลกในอีกระดับหนึ่ง

เจมส์ เอ แบงก์ (James A. Banks 1983 : 231) ได้มีแนวความคิดสอดคล้องว่า นักเรียนไม่ใช่เป็นเพียงพลเมืองของชุมชนและประเทศคนเท่านั้น แต่เขายังเป็นพลเมืองของสังคมโลกด้วย ดังเช่น ดักลาส โรช (Douglas Roches 1986 : 68) กล่าวว่า นักเรียนเรียนรู้ไม่ใช่เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมเล็ก ๆ ของคนเท่านั้น แต่ต้องสามารถดำเนินชีวิตในเมือง ชาติ และตลอดจนในโลกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของวิลลาร์ด เอ็ม. คนิป (Willard M. Kniep 1986 : 536) ได้แสดงแนวความคิดว่าการเป็นพลเมืองดีนั้นมิใช่เฉพาะความเป็นพลเมืองดีของชุมชนท้องถิ่น รัฐ หรือประเทศเท่านั้น แต่รวมไปถึงความเป็นพลเมืองดีของชุมชนโลก

นอกจากนั้น โทมัส เฮส คอลลินส์ และเซลลีแบงก์ ซากาเรีย (Thomas H. Colline and Sally Banks Zakariya 1982 : 2) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเตรียมเยาวชนสำหรับคริสต์ศตวรรษที่ 21 ที่กำลังจะมาถึงว่า โลกในอนาคตหรือแม้กระทั่งในปัจจุบันเป็นโลกของการพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวัตถุดิบ อาหาร พลังงาน เทคโนโลยี การค้า แม้กระทั่งการบริการ ดังนั้นฐานะของประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้จึงควรอยู่อย่างเท่าเทียมกัน โดยถือว่าทุกประเทศเป็นส่วนหนึ่งของโลก หรือผู้คนที่อยู่ในประเทศต่าง ๆ ต่างก็เป็นสมาชิกของสังคมโลกหรือเป็นหน่วยหนึ่งของโลกอย่างแท้จริง ดังนั้นควรเตรียมคนให้เป็นสมาชิกที่ดีนั้น จึงมีสามารถจำกัดขอบเขตเฉพาะชุมชน รัฐ หรือประเทศที่ตนเป็นสมาชิกเท่านั้น แต่การเตรียมคนเป็นพลเมืองดีจำเป็นต้องเตรียมในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมโลกอื่นด้วย

ดังนั้นพลเมืองดีที่กล่าวถึงในโลกปัจจุบันจึงมิใช่การเป็นพลเมืองดีของชุมชนและประเทศของคนเท่านั้น แต่พลเมืองทุกคนในโลกควรเป็นพลเมืองดีของโลกพร้อมกันไปด้วย

นอกจากนั้น วิลลาร์ด เอ็ม คเนีย (Willard M. Kniep 1986 : 537) ยังให้ข้อคิดเห็นเสริมอีกว่า การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันบนโลกนี้มีไข้อยู่บนผืนแผ่นดินของโลกเดียวกันเท่านั้น แต่ยังรวมหมายถึงการอยู่ร่วมกันในแง่ของความสัมพันธ์หรืออาจในแง่ของความขัดแย้งอีกด้วย นอกจากนี้ยังต้องตระหนักถึงข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกนี้วันจะยิ่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อผู้คนที่อยู่นอกเหนือพื้นที่นั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากแนวความคิดเกี่ยวกับพลเมืองของโลกนั้น ชี้ให้เห็นว่า พลเมืองโลกจะต้องเข้าใจความสัมพันธ์ของคนกับส่วนอื่น ๆ ในโลก ไม่ว่าจะเป็นแง่ของการพึ่งพาอาศัยกัน หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ดังนั้นพลเมืองควรจะได้รับการปลูกฝังให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อประเทศอื่น เนื่องมาจากแนวความคิดดังกล่าวทำให้นักการศึกษาพยายามพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับโลกมากขึ้น และวิชาโลกศึกษาจะเป็นวิชาที่ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกกว้างขวางขึ้น จอห์น ไมเคิลลิส (John Michealis 1980 : 210) กล่าวว่า โลกศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของวิชาสังคมศึกษาที่จะพัฒนาความสำนึกในการเป็นพลเมืองโลกและความเข้าใจระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศอื่น และประชาชนในสังคมอื่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของตนกับประเทศอื่น ความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การพึ่งพาอาศัยกันในระหว่างบุคคลไปถึงโลก

ความหมายของวิชาโลกศึกษา

คำว่า โลกศึกษา หรือมีการเรียกเป็นภาษาไทยอีกข้อหนึ่งซึ่งบัญญัติใหม่โดย ดร. วิจิตร ศรีสอาน ว่า สกอลทรศนศึกษา ส่วนในคำเรียกภาษาอังกฤษมีไข้อยู่หลายคำ เช่นในปี 1960 ใช้คำว่า International Education แทนคำว่า World Understanding และในปี 1970 คำว่า Global Education เป็นคำที่นิยมใช้ปัจจุบัน นี้ก็ยังได้นำมาใช้ และยังใช้คำอื่น ๆ อีกเช่น World Centered Education, Global Studies Education, Global Awareness Education, Global Perspectives Education, Education for International Understanding

และ Contemporary World Studies ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

เจอร์ราร์ด คิมบลิว มาร์เกอร์ (Gerald W. Marker 1977 : 13) สรุปว่า โลกศึกษา หมายถึง การสอนให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อโลกและต่อผู้อื่น เพื่อให้เป็นพลเมืองของโลก

ไมเคิล อาร์ ไชมอนสัน (Michael R. Simonson 1977 : 75) ให้นิยามคิดว่า โลกศึกษาเป็นการเรียนรู้ว่าโลกเป็นระบบเดียวกัน เป็นกระบวนการที่เปิดกว้าง ให้มีความรู้สึก ความรู้ที่กว้างขวาง และในแง่ดีคือวัฒนธรรมอื่นเท่ากับวัฒนธรรมของคน เพื่อเตรียมนักเรียนในปัจจุบันสำหรับโลกที่มีอิสระในอนาคต

คิง, แบรินสัน และคอนดอน (King, Brandon and Condon อ้างถึงใน Gross and others 1978 : 347) ได้สรุปความคิดเห็นว่า โลกศึกษาเป็นความเข้าใจที่ดีที่จะก่อให้เกิดขึ้นในโลก ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อโลกและมีความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้

1. เข้าใจโลกและพลเมืองโลกว่ามีส่วนสัมพันธ์กัน
2. ตระหนักว่ามีทางเลือกในการเผชิญหน้าแต่ละบุคคล ชาติ และมนุษย์ และการเลือกที่จะสร้างโลกในอนาคต
3. ทุกคนมีความเข้าใจที่แตกต่างกัน และมีการตัดสินใจที่แตกต่างกันออกไป

อีริค (Eric 1981 : Fact Sheet No. 4) ได้ให้ความหมายว่า โลกศึกษาคือ การศึกษาที่เน้นลักษณะที่เป็นส่วนรวมมีความต้องการพื้นฐานและเผชิญกับปัญหาใหญ่ ๆ เหมือนกันมากกว่าจะศึกษาลักษณะที่แตกต่างกันของประชาชนในโลก โลกศึกษาที่แท้จริงจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งพาสันติภาพกันระหว่างประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ

จอห์น เจ โคแกน (John J. Cogan 1981 : 9, 1986 : 274) ได้ให้ความหมายว่า โลกศึกษาคือ การเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานของการเป็นพลเมืองดีในโลกที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้นจึงควรเป็นพลเมืองที่มีความสำนึกในการร่วมมือช่วยเหลือ

กันในชุมชนโลก และเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจว่าโลกและประชาชนที่อาศัยอยู่ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยกัน

เจมส์ เอ เบคเกอร์ (James A. Beckes 1982 : 228) กล่าวว่า
โลกศึกษา หมายถึง การสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองหรือเข้าใจความสัมพันธ์ของ
ตนกับโลก

ลี เอฟ แอนเดอร์สัน (Lee F. Anderson 1982 : 155-156) ได้ให้
แนวความคิดว่า โลกศึกษา คือ การปลูกฝังทัศนคติที่มีต่อโลกให้กับเยาวชน เป็นการเชื่อมโยง
ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก

โรเบิร์ต ซี แฮนเว (Robert C. Hanvey 1982 : 162) สรุปว่า
โลกศึกษาเป็นการผสมผสานของสิ่งต่าง ๆ และแต่ละคนนำสิ่งที่ได้มาปฏิบัติต่อผู้อื่น

ชาลอตต์ ซี แอนเดอร์สัน (Charlotte C. Anderson 1982 : 169) ได้
ให้ความเห็นว่า โลกศึกษา คือ การศึกษาพฤติกรรมของคนและชุมชนอื่น โดยศึกษาจาก
พฤติกรรมของสังคมอื่น

โรเบิร์ต บี ไวยาช และริชาร์ด ซี. เรมี (Robert B. Woyach and
Richard C. Remy 1982 : 177) ได้ให้ความหมายของโลกศึกษาไว้ดังนี้ว่า เป็น
การศึกษาเพื่อให้เห็นภาพความจริงของโลกว่าเป็นอย่างไร โดยการกรองลักษณะบาง
อย่างออกจากภาพรวม และสิ่งที่เป็นลักษณะเด่นของโลก

National council for the Social Studies (1982 : 36-37)
สรุปว่า โลกศึกษาเป็นความพยายามที่จะอบรมเด็กวัยรุ่นให้เข้าใจโลก โดยเน้นการ
เชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรม เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ของโลก

รอย อาร์ เพลลิคาโน (Roy R. Pellicano 1982 : 127) ได้ให้
คำจำกัดความว่า โลกศึกษา หมายถึง การมองโลกเสมือนโครงข่ายที่ซับซ้อน ซึ่งมีผล
กระทบต่อกันทางด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ จึงเป็นระบบที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน
และมีความสัมพันธ์กัน

แคทรี โอลสัน (Kathry Olson 1986-1987 : 91) ได้ให้ความเห็นว่า โลกศึกษา หมายถึง วิชาที่จะทำให้เกิดความรู้สึกถึงตนเอง ความรู้สึกในทางที่ดีและก่อให้เกิดความร่วมมือ ครั้งแรกนักเรียนจะเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง มีการยอมรับมากขึ้น และเข้าใจความเหมือนและแตกต่างกัน ประสบการณ์เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อคนอื่นในโลก

ดักลาส โรช (Douglas Roches 1986-1987 : 68-70) สรุปว่า โลกศึกษาไม่ใช่วิชาที่มีการสอนโดยเฉพาะ แต่โลกศึกษาจะทำให้เกิดความรู้และเกิดความสำนึก เพื่อที่จะตอบสนองสภาพความเป็นจริง ความเป็นอยู่ของสังคมที่จำต้องมีความเกี่ยวข้องกัน พึ่งพาอาศัยกัน รวมทั้งจะต้องให้ประชาชนต้องตระหนักในความเป็นเอกภาพของโลก เพราะประชาชนคือผู้ที่อาศัยอยู่บนโลกรวมกัน

วิลเลียม เอ็ม. คเนีย (Willard M. Kniep 1986 : 437) ได้ให้คำจำกัดความของโลกศึกษา โดยพิจารณาลักษณะด้านเนื้อหาวิชาดังนี้

. . . เนื้อหาวิชาในโลกศึกษาจะมีลักษณะเด่นชัดที่ต่างไปจากการศึกษาประเภทอื่น ๆ เป้าหมายส่วนใหญ่ได้แก่ การรู้จักคิดวิพากษ์วิจารณ์ การมองเห็นความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งสามารถจะนำไปรวมเข้าไว้ในวิชาอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยเพิ่มกระบวนการและวิธีการที่จะสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโลกศึกษา ลักษณะที่เด่นชัดของโลกศึกษาคือ จะเป็นในเรื่องที่เกี่ยวกับโลกในลักษณะหลายแนวความคิด ในเรื่องการพึ่งพาอาศัยกันและการเปลี่ยนแปลง เนื้อหาของโลกศึกษานำมาจากความจริงในปัจจุบัน และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เพื่อที่จะอธิบายและชี้ให้เห็นว่าโลกนั้นเปรียบเสมือนระบบสังคมระบบหนึ่ง ทั้งนี้เป็นการนำความคิดในเรื่องเหล่านี้ผสมผสานกันให้เป็นเนื้อหา โดยมีองค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานสำคัญของโลกศึกษาใน 4 ส่วน ที่สำคัญคือ

1. การศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมของมนุษย์ ในโลกศึกษาควรจะเน้นค่านิยมของมนุษย์ในระดับสากล และชี้ให้เห็นค่านิยมที่แตกต่างกันของสมาชิกในกลุ่มย่อย แล้วนำมาส่งเสริมให้เกิดเป็นทัศนคติที่มีต่อโลกร่วมกัน
2. การศึกษาเกี่ยวกับระบบต่าง ๆ ของโลก โดยเน้นธรรมชาติของการพึ่งพาอาศัยกันของโลกเรา เพื่อจะช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจอย่างแพร่หลายในธรรมชาติของการพึ่งพาอาศัยกัน โปรแกรมการศึกษาจะต้องให้มีการศึกษาในเรื่องระบบเศรษฐกิจโลก ระบบการเมืองโลก ระบบนิเวศน์วิทยา และระบบเทคโนโลยี

3. การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ และปัญหาของโลก ซึ่งได้แก่ สันติภาพ และความปลอดภัย การพัฒนา สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน เป็นต้น

4. การศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โลก ความเข้าใจและเห็นคุณค่าในประวัติศาสตร์ รวมทั้งการรู้จักคิดในเรื่องค่านิยมของมนุษย์ในระดับสากล และค่านิยมที่แตกต่างกันของมนุษย์ วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของระบบโลก และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาก่อนแล้วจนกลายเป็นของประเด็นต่าง ๆ และปัญหาของโลกปัจจุบันนี้.

จากการประชุมสัมมนานักการศึกษาของไทยได้ให้ความหมายของโลกศึกษาไว้ดังนี้ (อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2529 : 4-6)

1. Global Education คือความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโลก
2. Global Education คือการศึกษาเพื่อการเป็นพลเมืองโลก มีความเข้าใจในปัญหาของโลก ตลอดจนมีการแบ่งปันทรัพยากร หรือการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
3. Global Education เป็นการเรียนรู้ที่จะใช้ความรู้ ความเชื่อ และความสามารถเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จะอยู่และเข้าใจโลกที่อาศัยอยู่ การศึกษา Global Education เริ่มจากตัวบุคคลขยายกว้างไปเรื่อย ๆ จนถึงโลก และสร้างความสำเร็จในการร่วมมือช่วยเหลือกัน พร้อมทั้งช่วยกันคิดหาวิธีการที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในโลก

สิริวรรณ ศรีพหล (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2530 : 4) ได้สรุปความหมายของสกลทรศนศึกษา (Global Education) ว่า เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเตรียมเยาวชนของสังคมให้เป็นพลเมืองดีของสังคมโลก นอกเหนือจากการเป็นพลเมืองดีของประเทศที่ตนอาศัยอยู่ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจพลเมืองในภูมิภาคอื่น ๆ ของโลกในด้านต่าง ๆ พัฒนาผู้เรียนให้มีแนวความคิด และเจตคติที่ถูกต้องในเรื่องการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติในแง่ความสัมพันธ์และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

วันนี วงษ์น้อม (2531 : 28) ได้ให้ความเห็นว่า โลกศึกษา คือ แนวความคิด กระบวนการ หรือวิธีการในการให้การศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ตระหนักในการเป็น

พลเมืองโลก มีความรู้และความเข้าใจในระบบต่าง ๆ ในสังคมโลก มีความสำนึกในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกันของมวลมนุษยชาติ ตลอดจนตระหนักในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก และคิดหาทางที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นร่วมกัน

จากความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่า โลกศึกษาคือ กระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1. ให้ตระหนักความเป็นพลเมืองโลก
2. เข้าใจตนเองและเข้าใจความเป็นเอกภาพในโลก
3. มีความรู้สึกที่ดีต่อมนุษยชาติในภูมิภาคอื่น ๆ
4. ให้เป็นผู้มีใจกว้างเพื่อยอมรับวัฒนธรรม ความคิดเห็น และการตัดสินใจที่แตกต่างกัน
5. ความสัมพันธ์กับมนุษย์ส่วนต่าง ๆ ของโลก
6. เห็นความสำคัญของการพึ่งพาอาศัยกัน
7. เกิดความสำนึกในการร่วมมือช่วยเหลือกันทั้งด้าน สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
8. สามารถคิดหาวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก

จากความหมายของโลกศึกษา เป็นแนวทางที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความคิดเกี่ยวกับโลกมากขึ้น ดังนั้นเพื่อให้วิชานี้มีผลต่อการเรียนการสอน จึงควรเข้าใจแนวความคิดของโลกศึกษา

ความคิดรวบยอดของโลกศึกษา

วิลลาร์ด เอ็ม คเนีย (Willard M. Kniep 1986 : 536-542) ได้วางแนวความคิดหลักเกี่ยวกับ Global Education ไว้ว่า เป็นแนวความคิดรวบยอดสำหรับวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาการมีทัศนคติเกี่ยวกับโลกในเรื่องต่อไปนี้

1. การพึ่งพาอาศัยกัน คนที่อยู่ในโลกและองค์ประกอบต่าง ๆ สัมพันธ์กันและเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ทำหน้าที่ร่วมกัน ต้องขึ้นอยู่กับกัน ความเป็นผู้มีเหตุผล การอยู่ร่วมกัน การแลกเปลี่ยน รัฐบาล กลุ่ม การติดต่อ ระบบ

2. การเปลี่ยนแปลง กระบวนการเคลื่อนไหวจากรัฐหนึ่งไปยังอีกรัฐหนึ่งเป็นหลักสากลของโลก และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นทำให้คนในสังคมต้องปรับตัว เข้าใจเหตุและผล การพัฒนา วิวัฒนาการ ความเจริญเติบโต และการปฏิบัติเปลี่ยนเวลา

3. วัฒนธรรม มนุษย์เป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อมและระบบทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี ภาษา ขนบธรรมเนียม เทคโนโลยี และองค์กรที่ทำให้มนุษย์ได้พบกับความต้องการพื้นฐาน และได้ใช้สิ่งแวดล้อมทางกายภาพตอบสนองตนเอง และสร้างความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่น ซึ่งต้องเกิดจาก การปรับตัว ความแตกต่าง ภาษา บรรทัดฐาน บทบาท ของคนในแต่ละสังคม

4. ความไม่สมดุลกันระหว่างทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์ เนื่องจากในัจจุบันนี้เกิดความไม่สมดุลระหว่างความต้องการที่ไม่มีขอบเขตกับทรัพยากรที่มีจำกัดทำให้เกิดความคิดว่าจะกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างไร เพราะอาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง เกิดการสำรวจ การอพยพย้ายถิ่น ความรู้ความชำนาญ ฯลฯ

5. ความขัดแย้ง มนุษย์และประเทศต่าง ๆ ในโลกมีค่านิยมที่แตกต่างกันและจุดมุ่งหมายที่สวนทางกัน มีผลทำให้เกิดความไม่เห็นด้วย ความเครียด และบางครั้งกลายเป็นความรุนแรง ในการอยู่ร่วมกันต้องมีความสามารถในการเจรจาและแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งต้องเป็นผลจาก อำนาจ การร่วมมือกัน ความยุติธรรม สิทธิ หรืออาจเกิดการแข่งขัน ผลประโยชน์ การใช้กำลัง

ชาร์ลอตต์ ซี แอนเดอร์สัน (Charlotte C. Anderson 1982 : 169-173) ได้สรุปไว้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับโลกศึกษาต้องส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาพฤติกรรม และประชากร โดยต้องศึกษาจากสังคมของผู้นั้น และต้องมีทัศนคติเกี่ยวกับโลก ซึ่งการจะพัฒนาทัศนคติต้องมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับโลกศึกษา 5 ประการ ดังนี้คือ

1. การยอมรับอย่างกว้างขวาง
2. ความเข้าใจว่าโลกเป็นรัฐหนึ่ง นักเรียนจะต้องรู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโลก ทรัพยากรธรรมชาติเช่นเดียวกับมีความเข้าใจในความเกี่ยวข้องกันระหว่างการมีเศรษฐกิจ และสังคมที่มนุษย์ต้องเผชิญในการจัดการกับทรัพยากรเหล่านี้
3. มีความเข้าใจในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
  - 1) เข้าใจและมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมของคนจากภาพรวมของโลก
  - 2) รู้ว่าวัฒนธรรมและทัศนคติต่อวัฒนธรรมที่มีอยู่หลายชนิด และสามารถที่จะสัมพันธ์กันอย่างไรมีประสิทธิภาพในระหว่างบุคคลและกลุ่มถึงแม้ว่าจะมาจากวัฒนธรรมอื่น
  - 3) เข้าใจมนุษยชาติมีวัฒนธรรมเดียวกันซึ่งขยายไปทั่วโลก และสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่น ๆ
4. เข้าใจว่าโลกเป็นระบบเดียวกัน
  - 1) ต้องเข้าใจว่าสังคมแต่ละสังคมเชื่อมต่อกัน
  - 2) ต้องเข้าใจว่ากิจการภายในประเทศและต่างประเทศ เป็น เรื่องของการเมือง
  - 3) ต้องเข้าใจผลกระทบกระเทือนระหว่างประเทศเป็นการเกิดขึ้นบางครั้งคราว การยึดครองช่องแคบหรือไม่เพียงเท่านั้น เป็น เรื่องของรัฐบาลชาติ
5. ทางเลือกและโอกาสที่จะกระทำคือ นักเรียนต้องเป็นคนที่สามารถมีส่วนร่วมในฐานะเป็นพลเมืองภายในระบบโลก

โรนัลด์ วิลเลอร์ (Ronald Wheeler 1983 : 131-136) มีความคิดเห็นว่า ความคิดรวบยอดที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของโลกศึกษาคือ การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพราะว่ามนุษย์ต้องติดต่อกับประชากรและประเทศอื่น

มัวร์ส กิบบอนส์ และมัวร์น นิวแมน (Maurice Gibbons and Maurene Neuman 1985, 1986 : 72) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของโลกศึกษาไว้ดังนี้

1. ทุกคนเป็นสมาชิกของโลกซึ่งต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ปัญหาของโลก และสร้างโลกตามที่ต้องการ
2. ทุกคนเป็นสมาชิกของครอบครัวมนุษยชาติ จึงมีหน้าที่จะ เข้าใจและเอาใจใส่ต่อประชากรที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเอง
3. ทุกคนต้องรับผิดชอบที่จะร่วมมือกันพัฒนาสันติภาพ และสลายความแตกต่างและพัฒนาโลกเท่าที่จะทำได้

ซามูเอล บรอดเบลท์ (Samuel Brodbelt 1981 : 104) ได้แสดงให้เห็นว่า ความคิดรวบยอดหลักในการศึกษาเกี่ยวกับโลกศึกษา ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. ข้อขัดแย้งและความร่วมมือ
2. การเปลี่ยนแปลงและสภาพปัจจุบัน
3. การสร้างความสัมพันธ์ และการอยู่อย่างโดดเดี่ยว

แจ็กเกอร์ลิน จอห์น และจอห์น เบนเนการ์ (Jacquelin Johnson and John Benegar 1983 : 131) แนวความคิดรวบยอดของวิชาโลกศึกษาคือ ต้องตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยกันในระหว่างบุคคลและชาติ

ฮาร์โรลด์ เจ ซิลเวสเตอร์ (Harold J. Sywester 1984 : 9) ได้เสนอแนวทางความคิดรวบยอดที่ควรสอนคือ การทำงานร่วมกันกับคนที่มีวัฒนธรรมอื่นทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ กลุ่มอายุ ต่างกัน ต้องเข้าใจธรรมชาติ และขบวนการเปลี่ยนแปลง ต้องมองว่าโลกเป็นระบบของการพึ่งพาอาศัยกันจึงต้องยอมรับในความแตกต่างกัน

ริชาร์ด อี กรอส และคณะ (Richard E. Gross and other 1978 : 345) ได้เห็นว่า ความคิดรวบยอดของโลกศึกษาต้องเน้นการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างชาติ ปัญหาความยากจนและความอดอยาก สภาวะแวดล้อมเป็นพิษในโลก อาวุธนิวเคลียร์และอื่น ๆ อีกเช่น การป้องกันสงคราม ความยุติธรรมในสังคม ความสมดุลย์ทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจของโลก การเปลี่ยนแปลงในอนาคต การจัดการข้อขัดแย้ง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การติดต่อสื่อสาร การพัฒนาการเมืองโลก และความจำเป็นในการจัดการปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกันมากกว่าความแตกต่าง

จอห์น เจ โคแกน (John J. Cogan 1987 : 5) เสนอว่า โลกศึกษามีความคิดรวบยอดดังนี้คือ

1. ความหลากหลาย
2. โลกเป็นระบบของการพึ่งพาอาศัยกัน
3. การพัฒนาการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
4. สภาวะต่าง ๆ ของโลก
5. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก

จูดิซ ทอร์นีย์ - พูตา (Judith Torney - Puta 1982 : 200) ได้สรุปว่า โลกศึกษาประกอบด้วย 13 ประเด็น ดังนี้ สิ่งแวดล้อม อาหาร ความอุดมสมบูรณ์ ประชากร การเงินระหว่างประเทศและการค้า พลังงาน เชื้อชาติและชาติพันธุ์ สิทธิมนุษยชน สงครามและการลดอาวุธ ศิลปะและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ การแพร่กระจายลักษณะตามธรรมชาติ ซึ่งทุกประเด็นเน้นการพึ่งพาอาศัยกัน การพัฒนาชาติ และการติดต่อทางประวัติศาสตร์

อีริก (Eric 1981 : 4) ได้พูดถึงประเด็นที่จะเกี่ยวกับโลกศึกษาไว้ดังนี้คือ ทุก ๆ คนในโลก สิทธิมนุษยชน สันติภาพ ข้อขัดแย้ง การค้าในโลก และการพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจ อาวุธและสนธิสัญญานิวเคลียร์ การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การต่างประเทศ และพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพอากาศ น้ำ ประชากร อาหาร และผู้หิวโหยของโลก ระบบการติดต่อและการสื่อสาร การป้องกันโรค การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กฎหมายทะเลและกฎหมายระหว่างประเทศ ความสมดุลของสิ่งแวดล้อม

โรเบิร์ต จี เฮนรี่ (Robert G. Hanvey 1972 : 102-167) กล่าวว่า ผู้ที่เข้าใจโลกศึกษาจึงต้องมีทัศนคติอย่างกว้างขวางในเรื่องต่อไปนี้

1. มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของโลก
2. เข้าใจความเป็นรัฐเดี่ยวของโลก จึงต้องช่วยกันพัฒนาสภาพการณ์ให้

เหมาะสม เช่น อัตราการเจริญเติบโตของประชากร การอพยพย้ายถิ่น เศรษฐกิจ
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กฎหมาย ความ
อุดมสมบูรณ์ และความขัดแย้งระหว่างชาติและภายในชาติ

3. เข้าใจความแตกต่างของวัฒนธรรม
4. เข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลก
5. เข้าใจทางเลือกของมนุษยชาติ

วอเรน แอล ฮิคมัน และรอย เอ รุซ (Warren L. Hickman and
Roy A. Ruce 1986 : 210) ได้รวมยอดความคิดรวบยอดที่สำคัญในการสร้างความ
เข้าใจโลก ดังต่อไปนี้

- การพึ่งพาอาศัยกัน
- การร่วมมือระหว่างชาติ
- ผลประโยชน์ระหว่างชาติ
- สถาบัน
- กำลังอำนาจ
- การอุตสาหกรรม
- การจัดข้อขัดแย้ง
- การใช้ทรัพยากร
- ระบบการเงินระหว่างชาติ
- อำนาจอธิปไตย
- การประนีประนอมและการปรองดองกัน
- มลภาวะ
- กลไกควบคุมสังคม
- การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- สิทธิมนุษยชน
- การปกครองโดยความยินยอม

เสรีภาพและความเสมอภาค
 ความเห็นใจ
 ความรักดี
 เกียรติภูมิของมนุษย์
 วิธีการทางประวัติศาสตร์
 วัตถุประสงค์
 การใช้หลักฐาน
 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
 การสังเคราะห์
 การพัฒนา
 การประหยัด
 การวิเคราะห์
 ความขาดแคลน
 การหาสาเหตุ
 จริยธรรม
 การแปลความหมาย
 การสังเกต แยกแยะ และการวัดผล

จอร์จ เอ็ม ชุนก์ (George M. Schunke 1984 : 249) ได้เสนอความรู้
 และให้ข้อเสนอเกี่ยวกับความคิดรวบยอดที่เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อพัฒนาโลกทัศน์
 เกี่ยวกับโลกว่า ข้อความกล่าวถึงมากที่สุดในการพัฒนาโลกทัศน์เกี่ยวกับโลกศึกษาคือ
 การพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งหมายถึงความเกี่ยวข้องกันระหว่างมนุษย์กับโลกระหว่างมนุษย์กับ
 สถาบันต่าง ๆ ระหว่างสถาบันกับสถาบัน นอกจากนี้ความคิดรวบยอดที่ควรเป็นในการ
 สร้างความเข้าใจที่มีต่อโลกคือ สถาบันสิทธิมนุษยชน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
 และความขาดแคลน และยังไม่สรุปได้ว่า ความคิดรวบยอดคือ จัดการใด ๆ ก็ตาม
 ที่เกี่ยวข้องหรืออยู่ในวิชาสังคมศึกษา เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจและสร้างความรู้สึกรัก
 คิดที่มีต่อโลก ก็จะสามารถสร้างโลกทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับโลกได้เช่นกัน

จากรายงานการสัมมนาทางวิชาการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ประชุม ได้สรุป (2528 เอกสารหน้า 5-7) ได้ให้ความคิดรวบยอดของโลกศึกษา คือ

1. เข้าใจความแตกต่าง เช่น ความคิด ความรู้ความเข้าใจ วัฒนธรรม
2. เข้าใจว่าโลกต้องมีระบบการพึ่งพาอาศัยกัน
3. พัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลและระหว่างชาติ
4. เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจมาจาก ค่านิยม ทักษะที่แตกต่างกัน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
5. เข้าใจสภาพโดยทั่ว ๆ ไปของโลก
6. เข้าใจแนวโน้มของโลก

ดังนั้นจากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดโลกศึกษาจึงมีความคิดรวบยอดที่กว้างขวางมาก แต่สิ่งที่จะต้องเน้นมากในโลกศึกษาคือการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างไม่ว่าจะเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม การเมือง สังคม และเข้าใจในสภาวะการณ์ของโลก โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ การสื่อสารคมนาคม และวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้ชีวิตของคนในโลกใกล้ชิดกันมากเพราะข่าวสารถูกส่งมาให้รับรู้อย่างรวดเร็ว ปัญหาต่าง ๆ มีผลต่อกันและกันในโลก เหตุการณ์ในโลกปัจจุบันทำให้ทุกคนกลายเป็นพลเมืองโลก (Ghrulam M. Haniff 1977 : 51) การศึกษาเกี่ยวกับโลกศึกษาจึงควรมุ่งหมายที่จะเน้นในการพัฒนาเยาวชนไปสู่การเป็นพลเมืองโลก

จุดประสงค์ของโลกศึกษา

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า โลกศึกษามุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นพลเมืองของโลก จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกในทัศนะที่กว้างขวาง และเน้นในเรื่องของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้นโลกศึกษาจึงมีวัตถุประสงค์ดังนี้

จอห์น ยู ไมเคิลลิส (John U. Michaelis 1980 : 210-211) แสดงถึงจุดมุ่งหมายของโลกศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความเข้าใจและความพอใจที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบโลก ซึ่งมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การพึ่งพาอาศัยกัน ความขัดแย้ง การเปลี่ยนแปลง และการติดต่อสื่อสารกัน

2. เพื่อวิเคราะห์ความคิดและกระบวนการตัดสินใจในการใช้เหตุการณ์ต่าง ๆ สืบสวนผลต่อการตัดสินใจต่อบุคคลในเรื่องการใช้ทรัพยากร วิธีชีวิต และเรื่องราวของคนหนึ่งซึ่งอาจมีผลต่ออีกคนหนึ่ง

3. เพื่อวิเคราะห์การอ่าน การศึกษา และทักษะคน ๆ โดยการสะสม รวบรวม และรายงานจากข่าวสารโดยสัมพันธ์กับการพึ่งพาอาศัยกัน และความคิดรวบยอด

4. พัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมซึ่งเป็นผลต่อการยอมรับวัฒนธรรมหลากหลาย ความเข้าใจสาเหตุของความแตกต่าง และสนใจอิทธิพลที่มีต่อวิถีชีวิต การงาน และการกระทำทางสังคมและการเมืองของสังคมหนึ่ง โดยศึกษาตัวอย่างจากอีกสังคมหนึ่ง

The Global Studies Project at Indiana University (อ้างใน โรเบิร์ต คัมบลิว โจนส์ (Robert W. Johns 1978 : 2) ได้เน้นว่า โลกศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยนักเรียนในการพัฒนาความเข้าใจในความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมของคนได้ดีเช่นเดียวกับบุคคลอื่นในที่ห่างไกล

แอนเดอร์สัน (Anderson อ้างใน ลีวีรธร ศรีพหล 2530 : 4) ได้ให้ข้อคิดในการจัดการเรียนการสอนโลกศึกษา ควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในเรื่องต่อไปนี้

1. การรับรู้ว่าคุณและบุคคลอื่นล้วนเป็นสมาชิกของเผ่าพันธุ์มนุษย์เดียวกัน มีโครงสร้างทางสรีระเดียวกัน มีวิถีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแบบเดียวกัน มีความต้องการพื้นฐานอย่างเดียวกัน มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาคล้ายคลึงกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกอีกด้วย

2. การรับรู้ว่าคุณและบุคคลอื่นในโลกนี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของสภาวะแวดล้อมโลก

3. การรับรู้ว่าคุณและบุคคลอื่นต่างมีส่วนร่วมในโครงสร้างและระเบียบของสังคมแบบเดียวกัน

4. การรับรู้ว่าคุณ ชุมชน หรือประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกล้วนแต่มีการเหยียดหรือ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน และในท้ายที่สุดวัฒนธรรมดังกล่าวจะกลายเป็นวัฒนธรรม สากลของมนุษยชาติทั่วโลก

5. การรับรู้ว่าคุณเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมรวมทั้งความคิดเห็นของคนหรือของ กลุ่ม ล้วนแล้วแต่เป็นส่วนหนึ่งของโลกเท่านั้น

มัวร์ส กิบบอนส์ และมัวร์น นิวแมน (Maurice Gibbons and Maureen Neuman 1986 : 72) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของโลกศึกษาไว้ว่า เพื่อเตรียมเยาวชน ให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบต่อหลักการที่เป็นพื้นฐาน สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ในฐานะที่เป็นพลเมืองโลก ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการ แก้ปัญหาของโลก และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่โลก
2. ในฐานะที่เป็นสมาชิกพลเมืองโลก ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการ สร้างความเข้าใจ และให้ความสนใจต่อบุคคลอื่นที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันจากของตน
3. ในฐานะที่เป็นเจ้าของแผ่นดินในโลกร่วมกัน ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบ ที่จะรักษาและเพิ่มพูนคุณค่าของสิ่งนี้ไว้อย่างมีเหตุผล
4. ทุกคนมีความรับผิดชอบที่จะพัฒนาทัศนคติของการร่วมมือกันอย่างสันติ เพื่อ แก้ปัญหาความแตกต่างที่เกิดขึ้น

คณะกรรมการจาก The Ad Hoc Committee on Global Education (1987 : 249) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของโลกศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อพัฒนาค่านิยมที่มีอยู่ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อพฤติกรรมที่เป็นค่านิยมพื้นฐานของ ประเทศอื่น วัฒนธรรมอื่น ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ว่ามีความแตกต่างจากของตน แต่ มีประโยชน์ต่อการศึกษารเรียนรู้

3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินค่านิยมของประชาชนในประเทศอื่นอย่างปราศจากอคติ

4. เพื่อให้ผู้เรียนยอมรับในความจำเป็นที่ว่า ความแตกต่างของค่านิยมมีผลต่อการกำหนดนโยบายและรูปแบบของพฤติกรรม

เจมส์ เอ็ม เบคเกอร์ (James M. Becker 1982 : 230-231) ได้เสนอจุดมุ่งหมายของโลกศึกษาไว้ว่า โลกศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสมรรถภาพของการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมืองของครอบครัว ชุมชน และประเทศ สมรรถภาพของการเป็นพลเมืองในโลกศึกษาคควรมีดังนี้

1. สมรรถภาพในการสำนึกว่าตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของโลก
2. สมรรถภาพในการตัดสินใจ และตระหนักในผลที่จะติดตามมาจากการตัดสินใจนั้น
3. สมรรถภาพในการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และยุติธรรม
4. สมรรถภาพของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและสถาบันในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

อีริก (Eric 1981 : Fact Sheet No. 4) ได้กำหนดคำจุดมุ่งหมายของโลกศึกษาคควรมีดังนี้

1. เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถมองโลกในลักษณะที่เป็นส่วนรวม
2. เพื่อสอนทักษะและทัศนคติที่นักเรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ทั้งในและนอกโรงเรียน
3. เพื่อหลีกเลี่ยงเกี่ยวกับชาติพันธุ์นิยม หรือการสร้าง ความแตกต่างระหว่างสหรัฐอเมริกา กับประเทศอื่น ๆ

4. เพื่อสอนความสัมพันธ์ของมนุษย์มากกว่าการสร้าง เอกลักษณ์หรือความแตกต่างกันของมนุษย์

5. เพื่อบูรณาการโลกศึกษาเข้ากับหลักการและเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ

6. เพื่อสำรวจทางเลือกสำหรับอนาคต

7. เพื่อเตรียมประสบการณ์ให้กับนักเรียนในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงความขัดแย้ง และพึ่งพาอาศัยกันอย่างต่อเนื่อง

ริชาร์ด ซี เบิร์น และจอห์น เอ็ม จูดี (Richard C. Berne and John M. Judy 1985 : 211-212) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของโลกศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความต้องการพื้นฐานร่วมกันของสังคมที่มีความแตกต่างกัน

2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการพึ่งพาอาศัยกันของประเทศต่าง ๆ

3. เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดความสำนึกในสภาพของการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

4. เพื่อพัฒนาให้เกิดการประสานร่วมมือในการแก้ปัญหาของโลก

5. เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

6. เพื่อพัฒนาให้เกิดความเข้าใจในบทบาทและความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีต่อโลก

7. เพื่อให้ตระหนักถึงปัญหาความขัดแย้งที่จะมีผลต่อสังคมทั้งระยะสั้น และระยะยาว

8. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของระบบนิเวศน์วิทยา เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

9. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาจริยธรรมในตนเองให้เกิดความสำนึกของการเป็นพลเมืองในชุมชนโลก

จอห์น เจ โคแกน (John J. Cogan อ้างถึงใน สิริวรรณ ศรีพหล 2530 : 5) ได้เสนอแนวทางการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาโลกศึกษาไว้ในหลักสูตรโดยเฉพาะหลักสูตรประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. มุ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการมองโลกที่ตนอาศัยอยู่ว่าเป็น "สังคมโลก"
2. มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทัศนคติและทักษะในการศึกษาเรื่องราวของโลกจากประสบการณ์ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
3. เพื่อจัดคอคติของผู้เรียนในข้อที่ว่า กลุ่มชาติพันธุ์หรือสังคมของคนอยู่เหนือกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ หรือวัฒนธรรมอื่น ๆ
4. เพื่อบูรณาการการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับโลกไว้ในรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร
5. เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีแนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์หรือความคล้ายคลึงของมนุษย์มากกว่าการปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับความแตกต่างหรือความเป็นเอกลักษณ์ของมนุษย์

สตีฟ แอล ลามี (Steve L. Lamy 1982 : 208) ได้กล่าวว่า โลกศึกษาของโครงการ TIR มีจุดมุ่งหมาย คือ

1. ให้เข้าใจระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของโลกที่มีธรรมชาติที่ซับซ้อนและต้องพึ่งพาอาศัยกัน
2. ให้เข้าใจในความเหมือนและแตกต่างกันของมนุษย์
3. ให้ตระหนักถึงทัศนคติ ค่านิยม สิทธิ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างคนและกลุ่ม
4. เพื่อพัฒนาทักษะซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถ เข้าใจและแก้ปัญหาในเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่น ชาติ ระหว่างชาติ และการมีส่วนร่วมในสังคมทั่วภูมิภาคระดับต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

เจมส์ เอ. แบงก์ (James A. Banks 1983 : 232) ระเบียบวิธีการสอน
โลกศึกษาควรวางจุดประสงค์ไว้ดังนี้คือ

1. นักเรียนจะต้องเข้าใจชีวิตของชุมชนของคนมีบทบาทต่อชาติอื่น และมีผลใน
เหตุการณ์ระหว่างประเทศ
2. ต้องช่วยให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจในการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างชาติใน
โลกสมัยใหม่
3. พัฒนาทัศนคติที่ดีต่อชาติอื่น ๆ
4. พัฒนาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชนโลก

ริชาร์ด อี. กรอส และคณะ (Richard E. Gross and others 1978 :
347) จุดมุ่งหมายของ โลกศึกษาในวิชาสังคมศึกษา

1. พัฒนาให้รู้คุณค่าของค่านิยมทั่วไป (ของโลก)
2. เพื่อพัฒนาทัศนคติที่มีต่อการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาชาติ และสังคมอื่น
ที่กว้างออกไป
3. สร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างประเทศ
4. เพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกันเพื่อให้โลกมีสันติภาพ
5. เพื่อเตรียมตัวสำหรับโลกที่มีสันติภาพ

ฮาโรลด์ เจ. ซิลเวสเตอร์ (Harold T. Sylvester 1984 : 9) ได้กำหนด
จุดมุ่งหมายของ โลกศึกษา คือ

1. จะต้องพัฒนาความเข้าใจและการยอมรับวัฒนธรรมที่ไม่ว่าจะด้อยหรือรุ่งโรจน์
กว่า โดยการใช้ความรู้
2. การพึ่งพาอาศัยกันที่มีเพิ่มขึ้นในโลก

ดักลาส พี. โจควิสต์ (Douglas P. Sjoquist 1986 : 243) ได้กล่าว
ถึงจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้ คือ

1. เปลี่ยนแปลงทัศนคติและความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องของโลก คือเข้าใจวัฒนธรรมของคนเช่นเดียวกับวัฒนธรรมอื่น ๆ

2. ช่วยนักเรียนให้เข้าใจในเหตุการณ์ปัจจุบันของโลกได้ดี

3. เตรียมตัวสำหรับการมีชีวิตในอนาคตในศตวรรษต่อไป

แอนโทนี อี โคลนท์ และลอเรน เอ คาวาเลียร์ (Anthony E. Conte and Lorrain A. Cavaliere 1982 : 76-77) ได้ให้แนวคิดจุดประสงค์ของโลกศึกษาดังนี้

1. ให้มีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก

2. เกิดความคิดรวบยอด และมีความสัมพันธ์กับคนอื่น

3. เข้าใจดีขึ้นเกี่ยวกับปัญหาของโลกและแนวโน้มของปัญหาต่าง ๆ ที่จะ

เกิดขึ้น

4. เพื่อพัฒนาความสามารถที่จะเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาของวัฒนธรรมระหว่าง

กันและปัญหาทางเศรษฐกิจ

โครงการที่มีชื่อว่า World Studies Project (1979 : 211) ได้ระบุไว้ว่า โลกศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. ให้เข้าใจและยอมรับประชากรในเรื่องของ วัฒนธรรม ค่านิยม วิถีชีวิต รวมทั้งวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์

2. เพื่อให้ตระหนักว่า ประชาชนและประเทศต่าง ๆ ในโลกมีการพึ่งพาอาศัยกันเพิ่มขึ้น

3. เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคมหนึ่ง ประเทศหนึ่งและของโลก

คารอล แอล ฮาห์น (Carole L. Hahn 1984 : 297) กล่าวว่า โลกมีประชากรเพิ่มมากขึ้น และมีการติดต่อระหว่างกันมากขึ้น ดังนั้นโลกศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจตนเองและเข้าใจในการพึ่งพาอาศัยกันในโลกดีขึ้น

ซามูเอล บรอดเบลท์ (Samuel Brodbelt 1981 : 105) ได้อธิบายว่า จุดประสงค์ของโลกศึกษามีดังนี้

1. พัฒนาความเข้าใจการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างชาติ
2. พัฒนาความรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอดหลัก คือ วัฒนธรรมการพึ่งพาอาศัยกัน การพัฒนาชาติ ความหนาแน่นของประชากร อัตราการเจริญ สิ้นค้าเข้าและสิ้นค้าออก
3. ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งนักเรียนได้มาจากการวิเคราะห์ และ ความรู้ในทางที่ดี
4. ส่งเสริมทักษะในการแปลความหมายจากแบบภูมิประชากร

เจคเกอร์สัน จอห์นสัน และจอห์น เบเนการ์ (Jacqueln Johnson and John Benegar 1983 : 31) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของโลกศึกษาดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงธรรมชาติของโลก และบทบาทของคนในโลก ซึ่งจะต้องเข้าใจคุณค่าของแต่ละคน และสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจธรรมชาติของการพึ่งพาอาศัยกันในโลก
3. เพื่อพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อประชาชน กลุ่มคน และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

ฮาร์แลน เคลฟเวอแลนด์ (Harlan Cleverland 1986 : 416) กล่าวไว้ว่า นักเรียนต้องเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เป็นไปของโลก ดังนั้นนักเรียนควรได้รับการพัฒนาให้เกิดความรู้สึกดังต่อไปนี้ คือ

1. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐาน เช่นเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ที่ใด
2. ต้องยอมรับว่าโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ต้องเตรียมตัวให้พร้อมตลอดไป
3. ไม่ใช่ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงของประเทศ
4. มีบทบาทในการปรับปรุงการผลิต การบริโภค เพื่อให้มีชีวิตอยู่ ซึ่งจะมีผลต่องานและอาชีพของนักเรียน เมื่อโตขึ้น

5. รู้จักนำบทเรียนจากประวัติศาสตร์มาแก้ข้อขัดแย้ง และการทำงานร่วมกัน

6. เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม ชาติที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนมีส่วน
รับผิดชอบร่วมกัน

7. เข้าใจธรรมชาติของการเป็นผู้นำในโลก

จอห์น ไอ์ กูดแลนด์ (John I Goodland 1986 : 430) ให้ความคิด
เห็นว่า ทุกโรงเรียนมีความคาดหวังว่า นักเรียนควรจะเข้าใจโลกนอกขอบเขตของตน
ตัวอย่างเช่น โรงเรียนในสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่จึงควรมีวัตถุประสงค์ในการสอนโลกศึกษา
ดังนี้

1. ศึกษาบรรทัดฐาน ค่านิยม ประเพณี ของกลุ่มคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก
2. พัฒนาความรู้เกี่ยวกับค่านิยมที่ต่อต้านและอิทธิพลของแต่ละบุคคลและสังคม
3. พัฒนาข้อผูกพันของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของสังคม
4. พัฒนาความเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสังคม
5. พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์และระหว่างประเทศ
6. พัฒนาความเข้าใจในการพึ่งพาอาศัยกันในการใช้ทรัพยากรทั้งกายภาพและ

ชีวภาพ

7. พัฒนาความสามารถในการกระทำเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยกัน
8. เรียนรู้วิธีการที่จะนำหลักการเบื้องต้นในเรื่องศิลป วัฒนธรรมไปใช้ได้
9. พัฒนาความเข้าใจและรู้คุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากคน

วิชัย ตันศิริ (2530 : 225-228) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของนโยบาย
ทางการศึกษา เพื่อความเข้าใจอันดีนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ ๆ เช่น

ก. สร้างมิตรระหว่างชาติและการมองโลกอย่างกว้าง ๆ ในการศึกษาทุกระดับ
และในทุกรูปแบบ

ข. ก่อให้เกิดความเข้าใจและการเคารพซึ่งบุคคลทุกชาติ ศาสนา วัฒนธรรม

อารยธรรม ค่านิยม และแนวทางการดำรงชีวิต โดยสอนทั้งวัฒนธรรมและ เชื้อชาติของคน และวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ

ค. ก่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันที่มีมากขึ้นระหว่างบุคคลและชาติต่าง ๆ ทั่วโลก

ง. ให้เกิดความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น

จ. การตระหนักถึงไม่เพียงแต่สิทธิ แต่คำนึงถึงหน้าที่ของบุคคล กลุ่มสังคม และชาติทั้งหลายจะต้องมีต่อกันและกัน

ฉ. การเข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องมีความ เป็นน้ำหนึ่งใจ เดียวกันและร่วมมือกันระหว่างชาติ

ช. ความพร้อมของแต่ละบุคคลที่จะ เข้าร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนของตน ประเทศของตน และโลกโดยทั่วไป

การศึกษาระหว่างประเทศควรพัฒนาให้นัก เรียน เกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม มิใช่เพียงของตนเอง แต่ต้องรับผิดชอบสังคมอื่นด้วย ต้องตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของบุคคล เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรม ค่านิยมของชาติอื่น และที่สำคัญที่การศึกษาจะต้องนำไปสู่ความสามารถในการวิเคราะห์และ เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในชุมชนของตนและสังคมโลก

จากจุดประสงค์ของวิชาโลกศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่ามีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความ เข้าใจในความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งต้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สังคมอื่น และต้องมีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของโลกร่วมกัน เข้าใจความแตกต่างในวัฒนธรรม ค่านิยม ศาสนา ตระหนักถึงปัญหาความขัดแย้งที่มีผลต่อสังคม เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของระบบนิเวศวิทยา เข้าใจในการพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกัน เพื่อให้เหมาะสมกับโลกปัจจุบันซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทุก ๆ ด้าน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม พลเมืองทุกคนจึงควรรับผิดชอบร่วมกัน ดังที่นักวิชาการทางการศึกษา เชื่อว่าวิชาโลกศึกษา เป็นความพยายามสอนนักเรียน เพื่อ เป็นพลเมืองโลก (Charlotte Anderson and Lee F. Anderson 1977 : 34-37)

การสอนเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกในวิชาสังคมศึกษา

พลเมืองโลกต้องเป็นผู้เข้าใจในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นวิชาที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมคือ วิชาสังคมศึกษา ซึ่ง เอ็ดวิน เฟนตัน (Edwin Fenton 1967 : 63) ได้สรุปจุดมุ่งหมายว่า วิชาสังคมศึกษานั้นมิได้เป็นอยู่ที่วิชาการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องฝึกฝนถ่ายทอดทักษะความเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะคือสามารถที่จะตัดสินใจอย่างฉลาดและถูกต้องเหมาะสม โดยอาศัยวิธีการแห่งปัญญา (Method of Intelligence) และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ในการตัดสินใจทำสิ่งใดทั้งในด้านพฤติกรรมการแสดงออกของตน และความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม โดยเป็นผู้รู้จักวิเคราะห์และประเมินค่า เพราะปัญหาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญและตัดสินใจในชีวิตจริงนั้นเป็นปัญหาของโลกที่ยุ่งยากซับซ้อนต่อการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ริชาร์ด อี กรอส และคณะ (Richard E. Gross and others 1978 : 346) ได้สรุปว่า สังคมศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของโลกศึกษา และ วิลลาร์ด เอ็ม คเนิป (Willard M. Kneip 1986 : 415) กล่าวว่า วิชาโลกศึกษาเป็นวิชาพื้นฐานของวิชาสังคมที่จะพัฒนาเยาวชนที่จะเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้นักเรียนรู้จักที่จะวิเคราะห์และประเมินค่า เพราะปัญหาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญและตัดสินใจในชีวิตจริงนั้น เป็นปัญหาของโลก ซึ่งยุ่งยากซับซ้อนต่อการตัดสินใจ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่สามารถพัฒนาแนวความคิดเกี่ยวกับโลกศึกษา และนำไปสู่การเป็นพัฒนาการเป็นพลเมืองโลก

นอกจากนั้นในการประชุมผู้เชี่ยวชาญ เรื่องบทบาทของสังคมศึกษาเพื่อสันติภาพและมนุษยชน ที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา 2519 (อ้างถึงใน วลัย อารุณี, 2529 : 227-220) ได้เสนอรายงานฉบับหนึ่ง โดยเสนอว่า วิชาสังคมอาจช่วยวิชาโลกศึกษา (Global Education) ได้ 3 ทาง พร้อมทั้งวิธีสอนในแต่ละแนวทาง ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาความสามารถของนักเรียนที่จะสังเกตและเข้าใจตนเองว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมโลก โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1.1 โดยการพัฒนาความเข้าใจของนักเรียนว่าตนมีฐานะ เป็นผู้อาศัยบน ผืนโลกเดียวกับผู้อื่น เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ทุกคนต้องขึ้นกับระบบชีวภาพ (Biosphere) ปัญหาของสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสากล ทรัพยากรทางทะเลเป็นทุกของทุก ๆ คน

1.2 โดยการพัฒนาความเข้าใจ นักเรียนว่ามีฐานะ เป็นสมาชิกของ สัตว์โลกเดียวกันหรือเรียกว่ามนุษย์ (Homo Sapiens) ซึ่งมีคุณสมบัติเหมือนกันและแตกต่าง จากสัตว์โลกอื่น ๆ

1.3 โดยการพัฒนาความเข้าใจของนักเรียนในเรื่องที่มนุษย์ทุกคน เกี่ยวโยง กันทางวัฒนธรรมทั่วโลก

2. การพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการวินิจฉัย และตัดสินใจเกี่ยวกับ เหตุการณ์ของโลก โดยวิธีการต่อไปนี้

2.1 โดยลดแนวโน้มในการคิดแบบเข้าข้างตนเองของนักเรียนให้นักเรียน เข้าใจปัญหาการมองโลกของแต่ละคนมองโลกไม่ตรงกัน ชีวิตคนและโลกทรรศน์ของแต่ละคน ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม

2.2 โดยช่วยส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถที่วิเคราะห์ข่าวสารข้อมูล เกี่ยวกับเหตุการณ์ของโลกอย่างมีหลักวิชา เช่น สอนให้รู้จักหมวดหมู่ความคิด เปรียบเทียบ ข้อแตกต่าง การตั้งข้อสมมติฐาน การทดสอบข้อสมมติฐาน การประเมินผล

2.3 โดยช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ของโลกอย่างมีระบบ ให้เข้าใจว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในจุดหนึ่งของโลกที่ผลกระทบต่อจุดอื่นด้วย เช่น วิกฤติการณ์นั้น เป็น สงครามในตะวันออกกลาง ทั้งนี้เพราะโลกเป็นระบบเดียวกันทั้งทาง เศรษฐกิจและการ เมือง

3. การพัฒนาความสามารถของนักเรียนที่จะมีบทบาทและอิทธิพลต่อ เหตุการณ์ ของโลก โดยวิธีการต่อไปนี้

3.1 โดยช่วยฝึกให้นักเรียนหัดคิดและมีความ เข้าใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ของ การเลือกวิธีทางต่าง ๆ เช่น ระหว่างการเพิ่มประชากรกับการลดจำนวนประชากรโลก

ระหว่างสงครามกับสันติภาพ ระหว่างการปล่อยให้เทคโนโลยีเจริญเติบโตจนเกินขอบเขต กับความสมดุลของธรรมชาติระหว่างช่องว่างทางเศรษฐกิจ ระหว่างกลุ่มคนในสังคมกับ การกระจายรายได้

3.2 โดยช่วยให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการ เขาอาจจะมึนหมาทสำคัญ ในการเปลี่ยนแปลงตามข้อ 3.1 เช่น การเข้าร่วมหรือช่วยก่อตั้งสมาคมอนุรักษ์ธรรมชาติ สมาคมวางแผนครอบครัว ชุมชนหรือศูนย์เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ

3.3 โดยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะและแรงจูงใจในการที่จะมีส่วนร่วม ในกิจกรรมสังคม เช่น สอนทักษะการอภิปรายอย่างมีเหตุผล ลงมติเห็นชอบการรู้จักใช้ กติกาในการดำเนินการแก้ไขข้อขัดแย้ง การมีระเบียบวินัยในกิจกรรมทางสังคม การรู้จัก ต่อรอง และการประนีประนอม

นอกจากนั้น วิชัย ตันศิริ (2530 : 226) ได้เสนอวิธีการพัฒนาการศึกษา หลายรูปแบบ หลาย ๆ วิธีที่สำคัญมี 4 แนวทาง คือ

1. แนวทางการศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Education) แนวนี้ เปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่าง ๆ หัวข้อที่ใช้เปรียบเทียบ เช่น สิ่งแวดล้อม พลเมือง ประวัติศาสตร์ สถาบันทางสังคม อาชีพ และการอุตสาหกรรม แนวนี้เป็นแนวดั้งเดิมที่ประเทศต่าง ๆ ใช้สอนในระยะภายหลัง สงครามโลกครั้งที่ 2

หลักสูตรสังคมศึกษาของหลายประเทศมีลักษณะตามแนวนี้ หลักสูตรวิชา สังคมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นของไทย (พ.ศ. 2521) ก็คล้ายแนวนี้คือ ศึกษาเกี่ยวกับ ประเทศเพื่อนบ้านทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการปกครอง ใน ม. 2 และเกี่ยวกับประเทศยุโรป ออสเตรเลีย ในเรื่องเดียวกันใน ม. 3

2. แนวทางการศึกษาสหวัฒนธรรม (Inter-cultural and Multiculture studies) แนวนี้เน้นวัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ รวมทั้งชนส่วนน้อยใน ประเทศ มีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมต่าง ๆ และมีความเข้าใจใน เรื่องความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันและไม่เกิดอคติ ประเทศออสเตรเลียเริ่มสนใจ แนวนี้มากขึ้น

๘. แนวของการศึกษาระดับโลก (Global Education) เป็นแนวใหม่ที่
 ยังไม่ค่อยจะเห็นตัวอย่างชัดเจนนัก แนวนี้เพิ่งจะ เริ่มมีความสำคัญในรอบสิบปีที่แล้วนี้เอง
 เมื่อโลกตื่นตัวในเรื่องอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่ชาวโลก จากการใช้เทคโนโลยีไป
 ในการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโลกเกินขนาด ในปี พ.ศ. 2514 นักวิทยาศาสตร์
 2,200 คน จาก 23 ประเทศได้ส่งสาส์นถึงนายอูถัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ
 เรียกร้องให้ชาวโลกตระหนักในภัยที่จะเกิดขึ้นนี้ หากชาวโลกไม่ร่วมมือกันป้องกันเสียแต่
 แรกเริ่ม สาส์นนี้เรียกกันว่า "เมนตัน เมสเสจ" (Menton Message) ในขณะ
 เดียวกันก็มีขบวนการของกลุ่มที่เรียกว่า คลับ ออฟ โรม (Club of Rome) ซึ่งเป็น
 กลุ่ม เรียกร้องให้มีการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจของโลกแบบใหม่ เพื่อความเป็นธรรมแก่
 ทุกประเทศ และเพื่อหยุดยั้งการแข่งขันกันทำลายทรัพยากรของโลก จากแนวคิด
 สองกระแสนี้จึงได้เกิดแนวทางการศึกษาเพื่อสอนให้ชาวโลกตระหนักในความรับผิดชอบร่วม
 กัน ในการสงวนรักษาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติของโลก และตระหนักในความจริงที่ว่า
 โลกเรานี้ผูกพันกันทางระบบเศรษฐกิจ ไม่ควรแบ่งแยกเป็นกลุ่มเหนือกลุ่มใต้ และกลุ่ม
 เหนือซึ่งหมายถึงยุโรปและอเมริกา ควรช่วยเหลือกลุ่มใต้ซึ่งหมายถึงประเทศกำลังพัฒนาให้
 มากขึ้น

4. แนวของการศึกษาเพื่อการพัฒนา (Development Education) แนว
 ของการศึกษา เพื่อการพัฒนาวิวัฒนาการมาจากกระบวนการพัฒนาประเทศซึ่งเป็นงานหลัก
 ขององค์การสหประชาชาติ การศึกษาเพื่อการพัฒนาเป็นผลจากการค้นคว้าทางหลักการ
 และทฤษฎีการพัฒนาประเทศ ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสาขาวิชาต่าง ๆ ที่แตก
 แขนงจากทฤษฎีการพัฒนาก็มี เช่น วิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาวิชาการศึกษาเพื่อการ
 พัฒนา เป็นต้น แนวการศึกษาเพื่อพัฒนานอกจากเน้นให้เข้าใจในปัญหาของความยากจน
 ความไม่รู้หนังสือ ฯลฯ แล้วยังเน้นการกระตุ้นให้เกิดคตินิยมในการที่จะไปมีส่วนร่วมใน
 การแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ แนวการศึกษาเพื่อพัฒนาปรากฏ
 ในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา แต่ยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจนในการเรียนการสอนระดับประถ-
 มัย

และในปัจจุบันนี้วิชาสังคมศึกษามีแนวโน้มที่จะมุ่งเน้นในเรื่องเกี่ยวกับโลกหรือที่เรียกว่า

โลกศึกษามากขึ้น ซึ่ง วาไร ถิระจิตร (2530 : 20) ได้กล่าวถึงแนวโน้มของวิชาสังคมศึกษาในสถานภาพปัจจุบันว่า

. . . แนวโน้มของวิชาสังคมศึกษาในสถานภาพปัจจุบันจะมุ่งเน้นในเรื่องของคุณภาพชีวิตทั่วทั้งโลกมากขึ้น และเป็นแนวโน้มใหม่นักการศึกษาพยายามเสนอแนะให้นำไปใช้กับการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพราะการเรียนรู้ในเรื่องของประเทศ เรื่องของโลก ควรจะได้เรียนรู้วิธีที่จะทำให้ทุกชีวิตบนโลกมีคุณภาพ สิ่งที่ควรบรรจุอยู่ในสังคมศึกษา และถือเป็นหน้าที่โดยตรงของวิชานี้ก็คือ การสอนให้รู้จักเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของทั่วทั้งโลก ไม่รู้ว่าทุกชีวิตที่อยู่บนโลกควรมีคุณภาพที่ดีอย่างไร

ซึ่งสอดคล้องกับ สุมิสา เบ็งฆ้อง (2527) ได้ศึกษาแนวโน้มหลักสูตรและการสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน 10 ปีข้างหน้า พบว่า

. . . เป้าหมายสูงสุดของสังคมศึกษาจะยังคงเน้นความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การเลือกเนื้อหาในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะคำนึงถึงความเป็นจริงของเนื้อหาสาระและเกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน และต้องคำนึงถึงสังคมอนาคต ภูมิภาวะ และความต้องการของผู้เรียนด้วย ที่มาของขอบข่ายเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา นอกเหนือจากทางสังคมศาสตร์แล้วจะมีที่มาจากข่าวเหตุการณ์ประจำวัน สภาพความเป็นจริงในสังคม เนื้อหาวิชาทางมานุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ จะมีการเพิ่มเติมเรื่องราวเกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม พฤติกรรมของมนุษย์ ปัญหาประชากร . . . รวมทั้งจะมีการสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรม เปรียบเทียบในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น อันจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจความเข้าใจอันดีต่อกัน

ดังนั้นจากการศึกษาจากหลักสูตรทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายของไทย ทั้งในปัจจุบันและอนาคตจะพบว่าแนวโน้มที่จะพัฒนานักเรียนมิใช่เพียง เป็นพลเมืองดีของประเทศเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งหมายที่จะพัฒนาให้นักเรียน เข้าใจความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ ในโลก เพื่อนำไปสู่การ เป็นพลเมืองโลก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับควาย เป็นพลเมืองโลก (World Citizens) หรือเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) มีผู้วิจัยไว้ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

จันทน์ วงษ์น้อม (2531) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับโลกศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับโลกศึกษา 8 คุณลักษณะคือ การพึ่งพาอาศัยกัน การมองโลกอย่างกว้าง ๆ วัฒนธรรม การร่วมมือระหว่างประเทศ ระบบความสัมพันธ์โลก สงครามและสันติภาพ ประเด็นที่สำคัญและปัญหาโลก การวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูล เหตุการณ์โลก เพื่อเปรียบเทียบความคิดรวบยอดเกี่ยวกับโลกศึกษาระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยใช้เครื่องมือซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่หนึ่ง เป็นแบบสอบถามข้อมูลในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษา และตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบความคิดรวบยอดเกี่ยวกับโลกศึกษา พบว่า 1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานครมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับโลกศึกษาน่ากว่าระดับเกณฑ์ที่พึงประสงค์ (คือร้อยละ 60 2. ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับโลกศึกษาระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยต่างประเทศ

ลอเรน วิลสัน (Lorraine Wilson 1975 : 3557) ได้ศึกษาเรื่อง "The Attitude of Elementary Teachers Toward Nationalism and Worldmindedness" การศึกษาเป็นการวัดทัศนคติในเรื่องชาตินิยม และความรู้สึกที่มีต่อโลกของครูประถมศึกษา โดยใช้เครื่องมือวัด "Worldmindedness Scale" โดยสุ่มตัวอย่างประชากรจากครูซึ่งทำงานในเมือง นอกเมือง และชนบท ทัศนคติแยกเป็น 3 ประเภท คือ 1. ทัศนคติต่อชาตินิยม 2. ทัศนคติที่เป็นกลาง 3. ทัศนคติต่อความรู้สึกที่มีต่อโลก ผลของการศึกษาพบว่า ครูที่ทำงานในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเมือง

นอกเมือง และชนบท มีแนวโน้มแสดงความคิดเห็น เป็นกลางระหว่างชาตินิยมกับความรู้สึกที่มีต่อโลก และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการเดินทางไปยังต่างประเทศกับครูผู้ซึ่งไม่เคยไปต่างประเทศ ครูที่เคยไปมาก่อนมีความรู้สึกที่เกี่ยวกับโลกมากกว่าครูที่ไม่เคยไป

โมนา จอร์จ ฮาบีบ (Mona Georges Habib 1979 : 3741) ได้ศึกษาเรื่อง "The Level of Acceptance and Understanding and the Type of Valuing of Future Global Concepts Among Prospective Teachers" โดยศึกษาจากกลุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษาที่ได้อลงทะเบียนเรียนการฝึกหัดครู ในมหาวิทยาลัยอินเดียนา ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่การดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมเกี่ยวกับโลกในอนาคต มาตราส่วนประเมินค่าที่นำมาใช้พิจารณาระดับการยอมรับเกี่ยวกับการติดต่อโลกในอนาคต แบ่งเป็น 4 ระดับ และเกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอด 4 เรื่อง คือ ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยีที่ได้รับการปรับปรุงความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ และการร่วมมือทางด้านระหว่างประเทศ โดยวัดจากการสัมภาษณ์สมาชิกที่เป็นตัวแทนส่วนหนึ่งซึ่งสุ่มตัวอย่างมาจากกลุ่มผู้ที่มีระดับการยอมรับปานกลาง การสัมภาษณ์ใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์ปลายเปิด เพื่อต้องการพิจารณาแนวความคิดเกี่ยวกับโลกในอนาคต ระดับความเข้าใจนั้นแบ่งเป็น เข้าใจยาก พอเข้าใจบ้าง หรือไม่เข้าใจเลย ส่วนประเภทการให้ค่านิยมก็แบ่งออกเป็น ให้ความนิยมมาก ให้ความยุติธรรม หรือสนใจแต่เรื่องส่วนตัวจากการศึกษาได้ข้อสรุปดังนี้ 1. ความคิดรวบยอดในเรื่องการปรับปรุงทางด้านเทคโนโลยี ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ และการร่วมมือระหว่างประเทศได้รับการยอมรับอย่างชัดเจน ในขณะที่ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจไม่ได้รับการยอมรับ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของ FWPY Scale กับประเภทของค่านิยมกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ ปรากฏว่ามีแนวโน้มที่จะแสดงให้เห็นความนิยมหรือให้ค่านิยมที่สนับสนุนความยุติธรรม ส่วนพวกที่ได้รับคะแนนสูงมีแนวโน้มที่จะแสดงความสนใจในตัวเอง 3. คะแนนที่ได้มาจากการวัดโลกทัศน์ของครู ^{๒๐} แห่งมหาวิทยาลัยอินเดียนา ค่อนข้างเอนเอียงไปในด้านที่จะยอมรับแนวความคิดเกี่ยวกับโลกในอนาคตเพียงเล็กน้อย 4. โลกทัศน์ของครูมีความเข้าใจในความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับ การร่วมมือกันระหว่างประเทศมากกว่า ความคิดรวบยอดอื่น ๆ เกี่ยวกับโลกใน

3 ประเด็นที่กล่าวมาแล้ว ในขณะที่เดียวกัน ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีได้รับความเข้าใจน้อยที่สุด 5. ประเภทของค่านิยมที่มีการอธิบายอย่างมีเหตุผล และได้มีการเพิ่มเติมในเรื่อง ความมีเมตตา สงสาร ความยุติธรรม และความสนใจในตัวเอง เป็นลักษณะที่มีการตอบโต้ออกมาในระหว่างที่มีการสัมภาษณ์

พอล ไมเคิล อาร์มสตรอง (Paul Michael Armstrong 1979)

ได้ศึกษาเรื่อง "The Effect of Global Studies Instructional Materials on Dimensions of The Global Attitudes of Middle School Students" เพื่อศึกษาอิทธิพลของเนื้อหาการสอนของ The Global Studies Project ที่มีผลต่อทัศนคติระหว่างประเทศของนักเรียนในโรงเรียนระดับกลาง รูปแบบของการศึกษาเป็นการปรับรูปแบบของกลุ่มควบคุมที่ทำการทดสอบก่อน-หลังนักเรียนในชั้นเรียนโรงเรียนระดับกลาง 15 แห่ง ใน 7 มลรัฐ ถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นักเรียนกลุ่มทดลอง จะเรียน "The Planet Earth in a Global Age" ตามด้วยอีก 1 เรื่อง ใน 3 เรื่อง คือ "Families in a Global Age", "Communicating in a Global Age" หรือ "Food and Energy in a Global Age" ทุกเรื่องถูกกำหนดขึ้นเพื่อสะท้อนให้มีทัศนคติเกี่ยวกับโลกและเสนอทางเลือกสำหรับแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับโลกตามภูมิภาคแบบดั้งเดิมด้วย ระยะเวลาการศึกษาประมาณ 15 สัปดาห์

ใช้ T - test เพื่อศึกษาความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม จากการใช้แบบวัดทั้งฉบับและใช้แบบวัดย่อย เกี่ยวกับทัศนคติและความนิยมชาวต่างประเทศ กับการยึดชาติพันธุ์ของตนเองไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับมากกว่า .05 ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อวัดความแตกต่างในค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เพิ่มขึ้นระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการทดลองแตกต่างกัน ใช้ T - test เพื่อศึกษาความมีนัยสำคัญของความแตกต่างจากการใช้แบบวัดทั้งฉบับและใช้แบบวัดย่อยเกี่ยวกับทัศนคติ และความนิยมชาวต่างประเทศกับการยึดชาติพันธุ์ของตนเอง พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างชั้นเรียนทดลองทั้ง 3 กลุ่ม ที่ใช้รูปแบบการทดลองต่างกัน

ข้อสรุปจากการศึกษาเรื่องนี้คือ เนื้อหาของโลกศึกษาสามารถมีอิทธิพลต่อ

ความเข้าใจของนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อคนต่างชาติได้ อย่างไรก็ตามมีตัวบ่งชี้ว่า การทำความเข้าใจในเรื่องนี้ อาจถูกจำกัดโดยการที่นักเรียนไม่สามารถละอคติในการยึดชาติพันธุ์ของตน

ไกลเด็ท พอลีน ริชาร์ด (Claudette Pauline Richards 1980 : 4877) ได้ศึกษาเรื่อง "The Degree of World Mindedness Exhibited in School with Varying Emphasis on Global Education" ได้ทำการศึกษาเรื่องระดับของความรู้สึกห่วงใยโลกของนักเรียนในโรงเรียนด้วยการเน้นเกี่ยวกับโลกศึกษา การศึกษาได้ใช้เครื่องมือวัด "Worldmindedness Scale" โดยนำเนื้อหาจากหัวข้อสำคัญในตำราเกี่ยวกับโลกศึกษา และตำราหรือหนังสือที่เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อโลก เครื่องมือนี้ได้นำไปทดลองกับนักเรียนไฮสกูล 30 คน และได้ผ่านการทดลองกับนักเรียนอีก 133 คน เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการนำไปใช้ นักเรียนที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 225 คน ในเกรด 10 - 12 นักเรียนเหล่านี้เป็นตัวแทนของนักเรียนในโรงเรียน 3 ประเภทในเขตรัฐมิชิแกน 1. ได้รับเงินทุนช่วยเหลือการศึกษาเกี่ยวกับโลกศึกษาและเรียกร้องที่จะใช้มีการเน้นในหลักสูตร 2. ไม่ได้รับทุนแต่เรียกร้องสิทธิที่จะได้เรียนเกี่ยวกับโลก 3. ไม่ได้รับการช่วยเหลือเงินทุน และไม่เรียกร้องที่จะให้เน้นเกี่ยวกับโลกศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า ตามที่ได้วัดโดยใช้ "Worldmindedness Scale" พบว่าไม่มีความแตกต่างในระดับของความรู้สึกห่วงใยต่อโลก จากนักเรียนในโรงเรียนทั้ง 3 ประเภท ในงานวิจัยนี้ได้ข้อสรุปข้อคิดเห็นโดยตั้งประเด็นที่ควรคิดว่าสาเหตุที่หลักสูตรที่วางไว้เพื่อให้รู้เกี่ยวกับโลกศึกษา ไม่ได้ผลเท่า ๆ กับหลักสูตรที่ไม่ได้เน้นถึงเรื่องนี้ โรงเรียนต่าง ๆ ได้เน้นเรื่องที่ควรรู้เกี่ยวกับโลกพอสมควรบ้างหรือไม่ โรงเรียนทั้งหลายกำลังเน้นความสำคัญในประเด็นข้อโต้แย้งเกี่ยวกับโลก และไม่สนใจเรื่องอื่น ๆ จริงหรือไม่

จูน สคูลเฟอร์ โฮร์ตัน (June Sculfer Horton 1981 : 2064) ได้ศึกษาเรื่อง "A Global Perspective in Education : Toward a Clearer Understanding" การศึกษานี้มีจุดเน้นที่เนื้อหาหลักของโลกศึกษา การศึกษานี้เกิดขึ้นจากตำราและเอกสารที่เลือกขึ้นมาจากบรรดาที่พิมพ์เผยแพร่ในช่วงทศวรรษระหว่าง

1970 - 1980 วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือ พัฒนาแนวทางและข้อเสนอแนะสำหรับ นักการศึกษาที่เป็นครู และครู เพื่อให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้นในการมองภาพรวมเกี่ยวกับ โลก จากการศึกษาพบว่า ผู้เขียนตำราและเอกสารออกมาเผยแพร่มีความตั้งใจในการเขียน แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างความ เข้าใจในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับ โนทัศน์ที่

ก้าวหน้าขึ้น เนื้อหาหลักสำคัญที่เน้นโดยเฉพาะในช่วงต้นของทศวรรษได้แก่ ระบบนิเวศน์ วิทยา และประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เนื้อหาที่ได้รับการเน้นในช่วงปีต่อมาคือ ความ เป็นพลเมือง การพึ่งพาอาศัยกัน และสิทธิมนุษยชน

แมรี แอลเลน โซลีย์ (Mary Ellen Soley 1983 : 2626) ได้ ศึกษาเรื่อง "The Effects of a Global Studies Curriculum on the Perspective Conscionsness Development of Middle School Students" จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคือการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกในการมีทัศนคติอย่างถูกต้องของนักเรียนใน โรงเรียนระดับกลาง ซึ่งเป็ผลของการใช้หลักสูตรวิชาโลกศึกษาเป็นเวลา 1 ภาคเรียน โครงสร้างของจิตสำนึกในการมีทัศนคติอย่างถูกต้อง หมายความว่า ความสามารถในการ รับรู้และเข้าใจทัศนคติเกี่ยวกับโลกของตนเองและผู้อื่น เป็นการผสมผสานของการทำความเข้าใจว่าบุคคลและกลุ่มบุคคลมีมุมมองที่แตกต่างกัน จิตสำนึกของการมีทัศนคติที่ถูกต้อง ที่เพิ่มระดับสูงขึ้นหมายถึง การลดทัศนคติที่ยึดชาติพันธุ์เป็นศูนย์กลาง และการเพิ่มความ เข้าใจว่าผู้คนจากต่างวัฒนธรรมมีทัศนคติที่แตกต่างกัน และมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพล ต่อการพัฒนาทัศนคติที่ถูกต้อง นอกจากนั้นยังหมายถึง การทำความเข้าใจว่าผู้คนมักชอบ วัฒนธรรมของตนเองมากกว่า การศึกษาใช้การเปรียบเทียบ pretest และ posttest ระหว่างกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ความแปรปรวนร่วมที่กระทำกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แสดง ว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม เมื่อใช้เครื่องมือ ทดสอบทัศนคติที่ถูกต้องฉบับหรือใช้แบบวัดย่อยเกี่ยวกับความนิยมในชาติพันธุ์ของตนเอง มี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อใช้แบบวัดย่อยเกี่ยวกับการยอมรับทัศนคติกับการทำความเข้าใจ ความนิยมในทัศนคติ การพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อ ใช้แบบวัดย่อย เกี่ยวกับการทำความเข้าใจ ความนิยมในทัศนคติ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าระดับของความสามารถ ดังกล่าวของกลุ่ม เปรียบเทียบกับกลุ่มทดลอง การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมที่กระทำกับ

กลุ่มทดลองที่ทำแบบทดสอบเสร็จ 6 บท หรือมากกว่า และกลุ่มควบคุมที่มีลักษณะเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงระดับที่สูงขึ้นของทัศนคติที่ถูกต้อง กลุ่มทดลองเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างออกไปอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อใช้เครื่องมือทั้งฉบับและเมื่อใช้แบบวัดย่อยทั้ง 3 อย่างใดก็ตามกลุ่มควบคุมยังคงแสดงระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของการทำความเข้าใจกับความนิยมในทัศนคติ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มทดลอง เป็นที่เห็นได้ว่าการเรียนบทเรียน มากบทขึ้นมีผลดังที่คาดหวังไว้ในการเพิ่มขึ้นของความสามารถในการยอมรับทัศนคติของ นักเรียน และการลดลงของระดับความนิยมในชาติพันธุ์ของตนเองของนักเรียน

มาร์กาเร็ต แอน คอร์เกิล (Margaret Ann Corkle 1983 : 925) ได้ศึกษาเรื่อง "Guidelines for the Implementation of a Global Education Program in A K - 12 School District" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแนวทางที่จะช่วยผู้บริหารโรงเรียนในการใช้โปรแกรมโลกศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งส่งไปยังหน่วยงานการศึกษาของรัฐ 50 แห่ง เพื่อถามเกี่ยวกับโรงเรียนที่กำหนดให้ใช้โปรแกรมโลกศึกษา ส่งแบบสอบถามที่สองส่งไปยังโรงเรียน 60 แห่ง ที่ลุ่มมาจากทั่วสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาบางประการในการใช้โปรแกรมโลกศึกษา ครูไม่ได้รับการฝึกอบรมถึงวิธีการให้ทัศนคติเกี่ยวกับโลก ครูมักจะไม่ได้นำเนินการตามในทัศนังโลกศึกษากลายเป็นประเด็นที่มีข้อโต้แย้งกันในบางเขต

แนวทางได้รับการพัฒนา ซึ่งผู้บริหารควรมีดังนี้ 1. ให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและใช้โปรแกรมโลกศึกษา 2. ขอความร่วมมือจากครูในชุมชนไปช่วยสนับสนุน 3. มอบหมายความรับผิดชอบแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการดำเนินการใช้โปรแกรมโลกศึกษา 4. มีการสนับสนุนทางด้านงบประมาณและด้านเวลา 5. ระบุแหล่งวิทยากรนอกชุมชน 6. พัฒนาจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม 7. ประเมินหลักสูตรเพื่อทำให้แน่ใจว่าหลักสูตรตอบสนองจุดมุ่งหมาย 8. พัฒนาวิธีการสอน 9. พัฒนาและทบทวนหลักสูตรอย่างมีระบบ 10. ให้การฝึกอบรมครู 11. แจ้งความก้าวหน้าแก่สมาชิกและผู้บริหาร 12. พัฒนาแผนงานเพื่อการประเมิน

โดนัลด์ หลุยส์ วิเบอร์ (Donald Louise Wieber 1983 : 3806) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ "An Assissment of Global Knowledge of K - 12 Teachers

in An American-Sponsored Oversea Schools" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดความรู้เกี่ยวกับโลกศึกษาของครูในระดับ K - 12 ในโรงเรียนภาคพื้น โปนทะเล ที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา เพื่อตรวจสอบความรู้ตามลักษณะและภูมิหลังของของครู ซึ่ง เครื่องมือจะพัฒนาขึ้นโดย Educational Testing Services, Princeton New Jersey เครื่องมือนี้ครอบคลุม เนื้อหาเกี่ยวกับโลกศึกษา 13 ประเด็น และ เน้น เนื้อหาหลักเกี่ยวกับ การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศต่าง ๆ ปัญหาของการพัฒนาประเทศ และการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ ที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจกับโลกสมัยใหม่ แบบทดสอบไม่ เน้นการประเมินความรู้ เกี่ยวกับโลกในแนวลึกในแต่ละประเด็น แต่ เน้นการสำรวจระดับความรู้ในแนวกว้างมากกว่าแนวลึก ผลการวิจัยที่ได้รับคือ 1. ครูที่ได้รับมอบหมายให้สอนคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ทำคะแนน ในการทดสอบความรู้เกี่ยวกับโลก ได้สูงกว่าครูสอนวิชาพื้นฐานภาษาต่างประเทศ หรือมนุษยศาสตร์ รวมถึงสังคมศาสตร์ 2. ครูที่มีวิชาเอกทางการศึกษาทำคะแนน ได้ค่าสุด เมื่อ เปรียบ เทียบกับครูวิชาเอกทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา หรือภาษาต่างประเทศ 3. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างคะแนนรวมจากการทดสอบความรู้เกี่ยวกับโลกกับจำนวนครูที่สอนภาษา คะแนนของครูที่สอนภาษาต่างประเทศไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่สอนวิชามานุษยวิทยาและ คะแนนของครูที่มีวิชา เอกภาษาต่างประเทศก็ไม่แตกต่างจากคะแนนของครูวิชา เอกทางสังคมศาสตร์ 4. มีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในระดับต่ำระหว่างจำนวนของประเทศที่ครู เคยไปหรือ เคยอยู่ และ ระยะเวลาที่ครูเคยอยู่หรือ เคยไป กับผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับโลก 5. จากตัวแปรอายุ จำนวนปีที่สอน จำนวนปีที่อยู่ต่างประเทศ ระดับรายได้สูงสุด และการได้รับการฝึกอบรมในการ สอน เกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือประเทศอื่น ๆ ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคะแนน รวมของการทดสอบความรู้เกี่ยวกับโลก 6. เมื่อจัดตำแหน่งของประเด็นทั้ง 13 ประเด็น ครูทำ คะแนนได้ดีในเรื่อง ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม สุขภาพ และทำคะแนนต่ำสุดในเรื่อง ศาสนา ผลงาน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

การทดสอบในเรื่องการฝึกหัดสำหรับครู และความต้องการโปรแกรมฝึกอบรม ในเรื่องโลกศึกษาสำหรับครูจะ เกิดขึ้นถ้าต้องการสอนให้นัก เรียนมีระดับความรู้ที่จำเป็นสำหรับการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันอย่างเพียงพอ

แมรี หลุยส์ ไวเนมโก (Mary Louise Wyniemko 1984 : 2039) ได้ศึกษาเรื่อง "An Assessment of the Global Interest, Knowledge, and Attitudes of Fourth -, Eight -, and Twelfth - Grade Studies in the Inghem Intermediate School District." เพื่อศึกษาถึงความสนใจ ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบุคคลและประเทศอื่น ๆ ของนักเรียนระดับ 4, 8 และ 12 ที่เข้าเรียนใน The Inghem Intermediate School District ในมิชิแกน ในระหว่างฤดูใบไม้ร่วง ในปี 1981 ผลการเปรียบเทียบระหว่าง Inghem Intermediate Study ในปี 1981 กับการศึกษาระดับชาติในปี 1974 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างข้อกระทงในแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโลกกับทรัพยากรที่นักเรียนเลือกใช้เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับต่างประเทศ ไม่พบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการศึกษา ทั้งสองในส่วนที่เกี่ยวกับความสนใจของนักเรียนในการศึกษาเกี่ยวกับโลก และในการไปเที่ยวต่างประเทศมีความแตกต่างตามเพศ และระดับการศึกษา คือ เพศชายมีผลการทดสอบเกี่ยวกับโลกดีกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ และนักเรียนที่มีอายุมากกว่าตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่านักเรียนที่มีอายุน้อย

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยในประเทศไทยมีเพียงเรื่องเดียวคือ ศึกษาเกี่ยวกับมโนทัศน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งตรงกับงานวิจัยของต่างประเทศ ซึ่งศึกษาประชากรจากนักศึกษาฝึกหัดครู นอกจากนั้นเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครู โดยสำรวจทัศนคติของครูในเรื่องชาตินิยมและความรู้สึกที่มีต่อโลก และมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับความรู้ของครูเกี่ยวกับโลกศึกษา ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนจะเป็น เรื่องระดับความรู้สึกห่วงใยโลกของนักเรียน และศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกของนักเรียนโดยใช้การสอนโลกศึกษาเป็นเวลา 1 เดือน งานวิจัยอีกประเภทหนึ่งจะเป็น เรื่องของการศึกษา เนื้อหาของโลกศึกษาจากหนังสือที่พิมพ์ในช่วง 1970-1980 และเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมโลกศึกษา